

22 Σεπτεμβρίου, 1994

[ΠΙΚΗΣ, ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ, ΧΑΤΖΗΤΣΑΓΓΑΡΗΣ, Δ/στές]

ΗΛΙΑΣ ΑΔΑΜΟΥ ΗΛΙΑ,

Εφεσείων,

v.

ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΒΕΛΤΙΩΣΕΩΣ ΕΥΛΟΦΑΓΟΥ,

Εφεσιβλήτων.

(Ποινική Έφεση Αρ. 5763.)

Απόδειξη — Καθοδηγητική ερώτηση — Ποιά ερώτηση θεωρείται καθοδηγητική και πότε είναι επιτρεπτή η υποβολή της.

Απόδειξη — Παραδεκτότητα μαρτυρίας — Εφαρμοστές νομικές αρχές.

- 5 Δικαιοδοσία — Ποινικά Δικαστήρια — Δεν έχουν δικαιοδοσία να διερευνήσουν τη νομιμότητα διοικητικής πράξης — Αποκλειστική δικαιοδοσία για τον έλεγχο της νομιμότητας διοικητικής πράξης έχει το Ανώτατο Δικαστήριο — Μόνο στην περίπτωση νόσφησης εξουσίας μπορεί πράξη να αγνοηθεί διότι στην περίπτωση εκείνη το
- 10 προϊόν της νόσφησης δεν περιέρχεται στη σφαίρα του δικαίου.

Λέξεις και Φράσεις "Οικοδομή" στο Άρθρο 2 του περί Οδών και Οικοδομών Νόμου Κεφ. 96.

Ποινικός Κώδικας, Άρθρο 20 — Συμμετοχή στη διάπραξη ποινικών αδικημάτων.

- 15 Η αρμόδια Αρχή αρνήθηκε να παραχωρήσει πιστοποιητικό έγκρισης για την οικοδομή του εφεσείοντα λόγω παράβασης όρου στην άδεια οικοδομής αναφορικά με την περιγραφή της εν λόγω οικοδομής. Ο εφεσείων καταδικιάστηκε για:

- 20 (α) την οικοδόμηση κτιρίου κατά παράβαση των όρων της άδειας για την ανέγερση της οικοδομής, και

(β) την χρήση της οικοδομής χωρίς πιστοποιητικό έγκρισης.

Το πρωτόδικο Δικαστήριο εξέδωσε επίσης διάταγμα κατεδάφισης της περιγραφής που ανεγέρθηκε κατά παράβαση των όρων της άδειας.

- 25 Η πρωτόδικη απόφαση εφεσιβλήθηκε για τους πιο κάτω λόγους:

1. Η μαρτυρία δεν ήταν αποδεκτή.

2. Τα αδικήματα δεν στοιχειοθετήθηκαν από την προσαχθείσα μαρτυρία.

3. Ο όρος 3 της άδειας οικοδομής ήταν άκυρος και έπρεπε να είχε παραγνωρισθεί από το δικαστήριο. 5

Αναφορικά με τον πρώτο λόγο της έφεσης, ο εφεσείων ισχυρίστηκε ότι η ερώτηση "υπάρχει ή δεν υπάρχει μέσα στον φάκελλο που έχετε ενώπιόν σας πιστοποιητικό τελικής έγκρισης", που υποβλήθηκε σε μάρτυρα κατηγορίας, ήταν καθοδηγητική.

Το Ανώτατο Δικαστήριο απέρριψε την έφεση και αποφάνθηκε 10 ότι:

1. Καθοδηγητική είναι η ερώτηση η οποία εισηγείται ή υποδηλώνει την επιθυμητή για τον ερωτούντα απάντηση. Ενστάσιμες είναι επίσης οι ερωτήσεις που περιορίζουν την πιθανή απάντηση του μάρτυρα σε ένα "ναι" ή ένα "όχι" χωρίς άλλη επεξήγηση ή αναφορά σε άλλες επιλογές. Οι καθοδηγητικές ερωτήσεις δεν επιτρέπονται κατά την κυρίως εξέταση που στόχο έχει την αποκάλυψη της μαρτυρίας των μαρτύρων χωρίς καθοδήγηση και περιοριστικές ερωτήσεις. Στην παρούσα υπόθεση η ερώτηση που υποβλήθηκε στον μάρτυρα δεν ήταν καθοδηγητική ούτε περιοριστική ως προς την απάντηση αλλά απέβλεπε στη διαφώτιση του δικαστηρίου για τα στοιχεία της υπάρχουσας μαρτυρίας. 15 20

2. Η αλληλογραφία του εφεσεύοντα με τις Αρχές επιμαρτυρεί την ανέγερση και αποπεράτωση της οικοδομής μετά την χορήγηση άδειας οικοδομής. Η απουσία μαρτυρίας ότι ο ίδιος ο εφεσείων οικοδόμησε το κτίριο ή την περίφραξη, δεν καταρρίπτει την κατηγορία. Αναφορικά με την δεύτερη κατηγορία η μαρτυρία ήταν αδιαμφισβήτητη. 25

3. Ο όρος "οικοδομή" στο Κεφ. 96, Άρθρο 2, περιλαμβάνει κάθε μορφή περίφραξης με την οποία το οικώπεδο διαχωρίζεται από όμορα κτήματα ή τον δρόμο. 30

4. Η αναθεωρητική δικαιοδοσία του Ανωτάτου Δικαστηρίου βάσει του άρθρου 146.1 του Συντάγματος, διαχωρίζεται θεσμικά τόσο από την πολιτική όσο και από την ποινική δικαιοδοσία του Επαρχιακού Δικαστηρίου. Αποκλειστική δικαιοδοσία για τον έλεγχο της νομιμότητας διοικητικών πράξεων έχει το Ανώτατο Δικαστήριο. Μόνο στην περίπτωση νόσφησης εξουσίας μπορεί πράξη να αγνοηθεί. 35

Η έφεση απορρίπτεται με έξοδα υπέρ των εφεσιβλήτων. 40

Υπόθεση που αναφέρθηκε:

Συμβούλιο Εγγραφής Αρχιτεκτόνων και Πολιτικών Μηχανικών ν Κωνσταντίνου & Άλλων (1994) 3 Α.Α.Δ. 453.

Έφεση εναντίον Καταδίκης και Ποινής.

Έφεση εναντίον της καταδίκης και της ποινής από τον Ηλία Αδάμου Ηλία ο οποίος βρέθηκε ένοχος στις 9 Απριλίου, 1993 από το Επαρχιακό Δικαστήριο Λάρινακας (Αριθμός Ποινικής Υπόθεσης 8758/90) στην κατηγορία (α) της οικοδόμησης κτιρίου κατά παράβαση των όρων της άδειας για ανέγερση οικοδομής και (β) της χρήσης της ίδιας οικοδομής μετά την αποπεράτωσή της, χωρίς πιστοποιητικό έγκρισης, και καταδικάστηκε από Μ. Παπαμιχαήλ Ε.Δ. σε £75 πρόστιμο στη πρώτη κατηγορία, £50 στη δεύτερη κατηγορία, £150 έξοδα και διάταγμα κατεδάφισης.

Γ. Πιττάτζης, για τον εφεσείοντα.

Ν. Γερολέμου και Σ. Σάββα, για τους εφεσίβλητους.

ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ: Την απόφαση του Δικαστηρίου θα δώσει ο Δικαστής Γ. Μ. Πικής.

ΠΙΚΗΣ, Δ.: Ο εφεσείων προσβάλλει την καταδίκη του για -

(α) την οικοδόμηση κτιρίου κατά παράβαση των όρων της άδειας για την ανέγερση της οικοδομής, και

(β) χρήση της ίδιας οικοδομής μετά την αποπεράτωσή της, χωρίς πιστοποιητικό έγκρισης.

Το Επαρχιακό Δικαστήριο Λάρινακος έκρινε τον εφεσείοντα ένοχο και στις δύο κατηγορίες και τον καταδίκασε σε πρόστιμο. Διατάχθηκε επίσης η κατεδάφιση του μέρους της οικοδομής, της περίφραξης, που ανεγέρθηκε κατά παράβαση των όρων της άδειας, δηλαδή σε σημείο άλλο από το εγκριθέν.

Η έφεση στοιχειοθετείται με αναφορά στους ακόλουθους τρεις λόγους:

1. Το Δικαστήριο στηρίχθηκε πάνω σε μη αποδεκτή μαρτυρία.
2. Δεν αποδείχθηκαν τα συστατικά στοιχεία των αδικημάτων, και 5
3. Το Δικαστήριο εσφαλμένα αποδέχθηκε ότι ο όρος της άδειας οικοδομής για παραχώρηση 507 τ.μ. οικοπέδου ήταν έγκυρος και δεσμευτικός."

Άλλοι δύο λόγοι που προβλήθηκαν στην ειδοποίηση 10 έφεσης εγκαταλείφθηκαν κατά την ακρόαση. Αυτοί αφορούσαν (α) στο παραδεκτό της κατάθεσης του φακέλου με τα στοιχεία για την άδεια και τους λόγους για την μη έκδοση πιστοποιητικού έγκρισης, και (β) στην επιβληθείσα 15 ποινή στη δεύτερη κατηγορία.

Ο πρώτος λόγος εξειδικεύθηκε κατά την ακρόαση ως αφορών στο απαράδεκτο μέρος της μαρτυρίας του μάρτυρα κατηγορίας Σωτήρη Σπύρου, που προέκυψε από καθοδηγητική ερώτηση. Ο μάρτυρας Σωτήρης Σπύρου ήταν υπάλληλος της Επαρχιακής Διοίκησης, ο οποίος είχε υπό 20 τη φύλαξή του το διοικητικό φάκελο τον οποίο είχε νωρίτερα καταθέσει στο Δικαστήριο ως τεκμήριο. Η ενστάσιμη κατά τον εφεσεύοντα ερώτηση μετά την επαναδιατύπωσή της (μετά από παρέμβαση του Δικαστηρίου) ήταν η εξής: "Θα ήθελα να μας απαντήσεις κύριε μάρτυς, υπάρχει ή δεν 25 υπάρχει μέσα στο φάκελο που έχετε ενώπιόν σας πιστοποιητικό τελικής έγκρισης;" Η απάντηση που δόθηκε, που αποτελεί την απαράδεκτη κατά τον εφεσεύοντα μαρτυρία, ήταν η ακόλουθη: "Δεν υπάρχει."

Καθοδηγητική είναι η ερώτηση η οποία εισηγείται ή 30 υποδηλώνει την επιθυμητή για τον ερωτούντα απάντηση. Καθοδηγητικές ερωτήσεις απαγορεύονται επειδή παρεμβαίνουν στην πηγαία αποκάλυψη των γεγονότων που συνιστά το παραδεκτό μέσο για τη στοιχειοθέτηση της μαρ-

5 τυρίας. Ενστάσιμες είναι επίσης οι ερωτήσεις οι οποίες περιορίζουν τις επιλογές του μάρτυρα, με τον περιορισμό της πιθανής απάντησής του σε "ναί" ή "όχι" χωρίς άλλη επεξήγηση ή αναφορά σε άλλες επιλογές. Η κυρίως εξέτα-
ση, για την οποία ομιλούμε, πρέπει να αποβλέπει στην αποκάλυψη της μαρτυρίας του μάρτυρα ο οποίος καταθέ-
τει χωρίς καθοδήγηση και περιοριστικές ερωτήσεις.

10 Στην προκειμένη περίπτωση η ερώτηση δεν ήταν καθοδηγητική ούτε περιοριστική ως προς την απάντηση. Η ερώτηση δεν υποδήλωνε την επιθυμητή απάντηση ούτε περιόριζε τις πιθανές απαντήσεις του μάρτυρα δεδομένου ότι στο ερώτημα εξ αντικειμένου θα μπορούσε να δοθεί
15 μια από τις δυο απαντήσεις, ότι υπήρχε ή ότι δεν υπήρχε στο φάκελο πιστοποιητικό έγκρισης. Ανεξάρτητα από τη διαπίστωση αυτή η ερώτηση δεν απέβλεπε στην εισαγωγή νέας μαρτυρίας αλλά στη διαφώτιση του δικαστηρίου για τα στοιχεία της υπάρχουσας μαρτυρίας δοθέντος ότι ο φάκελος ήταν τεκμήριο ενώπιον του δικαστηρίου.

20 Οι πιο πάνω διαπιστώσεις καθιστούν θεωρητικό το ερώτημα ως προς την υπόσταση μαρτυρίας η οποία προκύπτει από καθοδηγητική ερώτηση που έθιξε στην αγόρευση του ο δικηγόρος του εφεσείοντα. Επισημαίνουμε όμως ότι ο βασικός κανόνας για το παραδεκτό της μαρτυρίας συναρτά την αποδοχή της με τη σχετικότητά της
25 (relevance) προς τα επίδικα θέματα και το σύμφωνο της προς τους κανόνες της απόδειξης (admissibility).

30 Για την εξέταση των εγερθέντων θεμάτων είναι ανάγκη να κάμουμε σύντομη αναφορά στα γεγονότα. Ο εφεσείων, με αίτησή του ημερομηνίας 25.4.88, αποτάθηκε στην αρμόδια Αρχή για την παροχή σ' αυτόν άδειας οικοδομής για την ανέγερση κατοικίας σύμφωνα με τα σχέδια και τις στατιστικές μελέτες που επισυνάφθηκαν στην αίτηση. Η άδεια χορηγήθηκε υπό όρους, μεταξύ των οποίων και ο όρος (γ) του Παραρτήματος Α, ο οποίος είχε ως εξής: (γ)
35 Το περιτείχισμα θα τοποθετηθεί κατά μήκος της γραμμής ρυμοτομίας και των λοιπών συνόρων του τεμαχίου". Το σχέδιο πρόβλεπε την περιφραξη του κτήματος με "τσιμε-

ντομπλόκς και ττέλλι μπακλαβωτό", όπως σημειώνεται στο Παράρτημα 2 των σχεδίων.

Μετά την αποπεράτωση της οικοδομής ο εφεσείων ζήτησε την έκδοση πιστοποιητικού έγκρισης το οποίο η αρμόδια Αρχή αρνήθηκε να του παράσχει για τον λόγο ότι η περιφραξη αναγέρθηκε κατά παράβαση του όρου (γ) της άδειας οικοδομής.

Όπως αποκαλύπτει η αλληλογραφία του εφεσείοντα με την αρμόδια Αρχή, ο εφεσείων θεωρούσε τον όρο (γ) άδικο και καταπιεστικό. Στην τελευταία του επιστολή της 25.2.92, επαναλαμβάνει ότι οι εργασίες για την ανέγερση της οικοδομής είχαν αποπερατωθεί και για το λόγο αυτό παρακαλούσε όπως εκδοθεί πιστοποιητικό έγκρισης.

Ο εφεσείων κάλεσε το Δικαστήριο ν' ακυρώσει τις κατάδικες και στις δύο κατηγορίες, στην απουσία, όπως εισηγήθηκε, μαρτυρίας για την οικοδόμηση του περιφράγματος ή, ακόμα, για το χρόνο οικοδόμησης του κτιρίου γενικά. Στην απουσία μαρτυρίας για τον χρόνο ανέγερσης της οικοδομής δεν μπορεί να αποκλεισθεί, όπως εισηγήθηκε ο δικηγόρος του εφεσείοντα, ότι η οικοδομή είχε ανεγερθεί πριν το 1946, χρόνο κατά τον οποίο η άδεια οικοδομής δεν αποτελούσε προϋπόθεση για την ανέγερση κτιρίου.

Το πρωτόδικο Δικαστήριο έκρινε ότι η μαρτυρία κατέδειξε ότι το κτίριο οικοδομήθηκε το 1989 και ότι ήταν αδιάφορο αν το οικοδόμησε προσωπικά ο εφεσείων ή μέσω υπαλλήλων ή αντιπροσώπων του. Η ίδια η αίτηση του εφεσείοντα για την παροχή άδειας οικοδομής αποτελεί ουσιαστική μαρτυρία για τις προθέσεις του ως προς τη χρήση του οικοπέδου, ενώ η αλληλογραφία του με τις Αρχές επιμαρτυρεί την ανέγερση και αποπεράτωση της οικοδομής μετά την χορήγηση άδειας οικοδομής.

Επρόκειτο για οικοδομή μέσα σε δικό του ακίνητο για την οποία εξασφάλισε άδεια οικοδομής και μετά την αποπεράτωσή της ζήτησε την έκδοση πιστοποιητικού έγκρι-

σης. Ορθά διαπιστώνεται από το πρωτόδικο Δικαστήριο ότι η αποικία μαρτυρίας ότι ο ίδιος ο εφεσείων οικοδόμησε το κτίριο ή την περίφραξη, δεν καταρρίπτει την κατηγορία. Το Άρθρο 20 του Ποινικού Κώδικα καθιστά ποινικά υπεύθυνους για διαπραχθέν αδίκημα εκτός από τους φυσικούς αυτουργούς και κάθε ένα ο οποίος συνδράμει ή ενθαρρύνει τη διάπραξη του όπως και κάθε πρόσωπο που συμβουλεύει ή παροτρύνει άλλο να διαπράξει το αδίκημα.

10 'Αλλη εισήγηση του εφεσείοντα είναι ότι η περίφραξη δε συνιστούσε οικοδομή. Ανεξάρτητα από την ύπαρξη μαρτυρίας που έτεινε να καταδείξει ότι η περίφραξη συνίστατο από περιτείχισμα ο όρος "οικοδομή" στο πλαίσιο του περί Οδών και Οικοδομών Νόμου - ΚΕΦ. 96 (Άρθρο 2), όπως σωστά υπέδειξε ο δικηγόρος των εφεσιβλήτων, 15 περιλαμβάνει κάθε μορφή περίφραξης που διαχωρίζει το οικόπεδο από όμορα κτήματα ή το δρόμο. Στην προκειμένη περίπτωση, αν η περίφραξη δεν ήταν σύμφωνη με το σχέδιο, αυτό θα αποτελούσε πρόσθετη παραβίαση των όρων οικοδομής.

20 Ως προς τη δεύτερη κατηγορία, υπήρχε αδιαμφισβήτητη μαρτυρία ότι ο εφεσείων κατείχε και χρησιμοποιούσε την οικοδομή χωρίς πιστοποιητικό έγκρισης.

Τέλος, ο δικηγόρος του εφεσείοντα υπέβαλε ότι ο όρος 25 3 της άδειας οικοδομής ήταν καταφανώς άκυρος, γεγονός που καθιστούσε ευχερή την παραγνώρισή του από το ποινικό δικαστήριο και κατ' ακολουθία την απαλλαγή του κατηγορουμένου από την κατηγορία για παράβασή του. Η εισήγηση προϋποθέτει την ύπαρξη δικαιοδοσίας στο 30 ποινικό δικαστήριο να διερευνήσει την νομιμότητα διοικητικής πράξης πράγμα που ρητά αποκλείεται από το Σύμβαμα.

Αποκλειστική δικαιοδοσία για τον έλεγχο της νομιμότητας αποφάσεων, πράξεων ή παραλείψεων αρχών ή οργάνων της Δημοκρατίας που ασκούν εκτελεστική ή διοικητική λειτουργία έχει το Ανώτατο Δικαστήριο. Μόνο το Ανώτατο Δικαστήριο είναι αρμόδιο να προβεί στην αναθε-

ώρηση πράξεων της Διοίκησης και να τις ακυρώσει για τους λόγους που προβλέπονται στο Άρθρο 146.1. Η αναθεωρητική δικαιοδοσία του Ανωτάτου Δικαστηρίου βάσει του Άρθρου 146.1, όπως και πρόσφατα επαναλάβαμε, 5 διαχωρίζεται θεσμικά από την πολιτική δικαιοδοσία του Επαρχιακού Δικαστηρίου (Βλ. Συμβούλιο Εγγράφης Αρχιτεκτόνων και Πολιτικών Μηχανικών ν. Κωνσταντίνου και Άλλων (1994) 3 Α.Α.Δ. 453). Το ίδιο ισχύει και σε σχέση με την ποινική δικαιοδοσία του Επαρχιακού Δικαστηρίου. Μόνο στην περίπτωση νόσφησης εξουσίας μπο- 10 ρεί πράξη να αγνοηθεί διότι στην περίπτωση εκείνη το προϊόν της νόσφησης δεν περιέχεται στη σφαίρα του δικαίου.

Η έφεση απορρίπτεται.

Δικαστήριο προς τους δικηγόρους: Ποιές είναι οι εισηγήσεις σας ως προς τα έξοδα; 15

κ. Γερολέμου: Ζητούμε τα έξοδά μας.

κ. Πιττάτζης: Συμφωνώ.

Δικαστήριο: Επιδικάζονται έξοδα υπέρ των εφεσιβλή- 20 των.

*Η έφεση απορρίπτεται με
έξοδα υπέρ των εφεσιβλήτων.*